

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

یو. ن. گالوبچیکوف (Yu. N. Goloubchikov)

برگردان از: ا. م. شیری

۱۲ اکتوبر ۲۰۱۸

نخستین سرخ - سبز

نوشتاری در معرفی یکی از پیروزیهای شگفت انگیز اتحاد شوروی به رهبری ستالین، که اساساً هیچ یادی از آن نشده است.

"مترجم"

به مناسبت ۷۰ سالگی "طرح ستالینی تسخیر طبیعت"

واقعیتهای سالهای پس از جنگ: قریب ۲۷ میلیون نفر از شهروندان میهن ما قربانی دهشتناکترین جنگ تاریخ شدند. ۲۵ میلیون نفر از شهروندان اتحاد شوروی بیخانمان گردیدند. نیروی قادر به کار روستائی به یک سوم کاهش یافت. همزمان با ویرانیهای ناشی از جنگ در مناطق دارای خاک سیاه بخش اروپائی کشور خشکسالی وحشتناک سال ۱۹۴۶ رخ داد. مضاف بر این، خشکسالی تمامی کشورهای حوزه رود دانوب (رومانی، مجارستان، بلغارستان، یوگسلاوی، اتریش) را در کام خود فرو برد. در سیبری و شرق دور، به عکس، بارانهای ممتد موجب خرابی محصولات کشاورزی گردید. به زبان کنونی، همه علائم گرمایش سرتاسری ظاهر شد. در نتیجه، تولید محصولات کشاورزی در سال ۱۹۴۶ حتی به نصف میزان قبل از جنگ نرسید.

قحطی سال ۱۹۴۶ پیامد خشکسالی بود. ۷۷۰ هزار نفر (بر اساس برآوردهای دیگر، تا یک میلیون نفر) اساساً از میان ساکنان روستاهای روسیه و روسیه کوچک در اثر گرسنگی جان سپردند. قحطی باعث سرازیر شدن جمعیت روستائی به شهرهای گردید که در آنها مایحتاج عمومی حداقل از طریق جیره بندی عرضه می شد. در همین حال، نزدیک به ۱۰ درصد غلات برداشت شده را دولت اتحاد شوروی به کشورهای در حال ساختن سوسیالیسم می فرستاد. بخش قابل ملاحظه ای از محصولات نیز از روی احتیاط از شروع جنگ دیگر، به ذخیره دولتی افزوده می شد.

رهبری کنونی کشور ممکن بود با شرایط مشابه چگونه مقابله کند؟ واضح است که قبل از همه قیمت خواربار را افزایش می داد. هر شاگرد مدرسه ما می فهمد که در صورت فقدان یک کالا، اگر قیمت آن افزایش بیابد، فوراً "پیدا" می شود. سپس انواع مالیات را به جمعیت تحمیل می کرد. برای غلبه بر کسری منابع کاری، سن بازنشستگی را و با شروع اعتراضات گسترده توده ای، حقوق کارکنان نهادهای انتظامی را افزایش می داد...

اما "استبداد ستالینی" آن سالها چگونه رفتار می کرد؟ درست به عکس و در جهت مخالف. از قیمت خرده فروشی مواد غذایی هر سال کاسته می شد و این کاهش قیمت شرایط زندگی را برای همه تسهیل می نمود. اما افزایش حقوق تنها

افشار معینی از جامعه را تحت تأثیر قرار می دهد و حتی موجب رواج رشوه خواری برای احراز مقام و منصب با حقوق بالا می گردد.

اما مبارزه با فساد را رهبری ستالینی چگونه پیش برد؟ نه، این مبارزه فقط نامطلوبان جداگانه را در بر نگرفت، جنایتکاران را به دو گروه خودی و به کسانی که نباید سرقت کنند، تقسیم نکرد. "استبداد ستالینی" شامل حال همه سوداگران و ثروتمندان گردید. تنها در عرض یک هفته (۱۶ - ۲۲ سال ۱۹۴۷) همه نقدینه های جمعیت را به نسبت ۱۰ به ۱ مبادله نمود. اگر پولها در بانکها نگهداری می شدند، تا ۳ هزار روبل به طور کامل (۱ به ۱)، از ۳ تا ۱۰ هزار روبل به نسبت ۳ به ۲ و بیشتر از ۱۰ هزار، ۳ به ۱ مبادله گردید. به سخن دیگر، اگر موجودی شما در بانک ۱۶ هزار روبل بود، می توانستید ۱۲ هزار روبل بگیرید. اما اگر همان ۱۶ هزار روبل را در ظرف شیشه ای در طاقچه خانه نگهداری می کردید، می توانستید ۱۶۰۰ روبل دریافت کنید.

در اینجا سؤال پیش می آید: این روبلها از چه راهی تحصیل شده بود؟ کسب آنها از طریق کار در سالهای جنگ ممکن نبود.

پدرم تعریف می کرد، که هواپیماهای المانی بانک انتقالی از راستوف را چگونه هنگام عبور از رود دون بمباران کردند. اسکناسها در هوا پخش شدند، بسته آنها زیر پای سربازان ماندند. اما هیچ کس، حتی بدون هیچ دستوری به طرف آنها خم نشد و چیزی برداشت. ولی به هر حال، کسانی این پولها را جمع کردند، آنها را به یک جایی منتقل کردند... پدرم حادثه دیگری را تعریف می کرد، که چگونه در آستانه عید سال نو ۱۹۴۸، در شهر لوآف (اوکراین م.) همسایه او را به خانه دعوت کرد و تشک پاره شده را به او نشان داد که پر از پولهای بسته بندی شده بود. حالا او آنها را چه کار کند؟

در جنگ، دیگران هم سرمایه های بیشماری به دست آوردند. حتی در لنینگراد در سالهای محاصره، خرید همه چیز به ازای پول کلان در بازار سیاه ممکن بود. در نوار نزدیک به خط مقدم جبهه روبل با مارک رایش مبادله می شد و به عکس غنایم (اتوموبیلها، میلمان، خوراکیها، نقره) به حراج گذاشته می شد.

کشاورزان، عمدتاً آنهایی که پس اندازها را در خانه نگهداری می کردند، از مبادله آسیب دیدند. اما در میان آنها بودند کسانی که در شرایط قحطی با فروش خواربار به قیمتهای سرسام آور به ثروت دست یافتند.

تبادل ستالینی پول به نفع اکثریت زحمتکشان خلق تمام شد. این، کاری عادلانه بود! و این امر، زمینه عرضه پول جدید به پشتوانه ذخایر واقعی طلا را فراهم ساخت. این نه فقط موجب تقویت روبل در عرصه جهانی، حتی مبنای کاهش قیمتها گردید. تبادل پول در شرایط تحریمهای ضد شوروی بعدی آن سالها باعث سرمایه گذاری داخلی در تولید ملی گردید. و بالاتر از همه، اعتقاد توده ها به عدالت اجتماعی را تحکیم بخشید.

طرح تسخیر. قحطی سال ۱۹۴۷ دولت را به اتخاذ تدابیری برای پیشگیری از بروز فجایع مشابه تشویق نمود. شورای وزیران اتحاد شوروی و کمیته مرکزی حزب کمونیست سراسری (بلشویک) در تاریخ ۲۰ اکتوبر سال ۱۹۴۸ قرار مبنی بر تصویب "طرح ایجاد جنگلهای حفاظت از مزارع، مراتع کشت نوبتی، احداث حوضچه ها و برکه ها برای تأمین بازدهی بالا و پایدار محصولات در مناطق جلگه نی و جلگه های جنگلی بخش اروپایی اتحاد شوروی" را صادر کردند. این طرح بینظیر در تجارب جهانی تا آن تاریخ، یعنی برنامه ۱۵ ساله تنظیم علمی فرایندهای طبیعی، "طرح ستالینی تسخیر طبیعت" نام گرفت.

این طرح را گروه متشکل از دانشمندان ادارات مختلف تحت رهبری آکادمیک ترافیم دنیسوویچ لیسنکو که بسیار مورد تحقیر دشمنان واقع گردید، تدوین نمود. هنگامی که به دلایلی روی موضوعی متمرکز می شوی، انگار برای هیچ است.

درست است که او بلوطها را به روش لانه ای کاشت و آنها خشک شدند، اما امروز نوارهای حفاظ بلوطی زینتبخش دشتهای و جنگلهای جلگه ئی ما هستند، در تصاویر گوگل آنها بهترین شمرده می شوند. سپس او روند باردهی سریع غلات و حبوبات را تدقیق نمود. اما جوهر باروری دانه، عبارت است از خیساندن بذر قبل از کاشت. این کار، بی تردید، در مناطق خشک کشور مفید است. البته، ستالین هم که در امر گزینش کادرها نسبتاً دقیق بود، ممکن نبود یک حقه باز را به سطح یک آکادمیک ارتقاء دهد.

دیدگاه های و. و. داکوچانیف و و. ر. ویلیامس پیرامون مبارزه با خشکسالی پایه کار کمیته لیسکو قرار گرفت. همان کمیته در سال ۱۹۵۲ به تدوین طرح مشابه ۲۰ ساله برای اجراء در مناطق ماورای قفقاز، آسیای میانه و اورال - سبیری دست زد.

مقصود طرح عبارت از تطبیق برای هر منطقه و در شکل ایده آل، برای هر مزرعه، با ایجاد تناسب مطلوب بین مساحت زمین زیر کشت، نوار جنگلی، علفزار، بخار و حوضچه بود. در طرح پیشینی می شد

۱: - ایجاد شبکه جامع نوارهای جنگلی به عرض ۶ تا ۲۰۰ متر برای تقسیم دشتهای بیدرخت به شکل مستطیل های جدا از هم و محصور با جویها و خندقها؛

۲ - احداث انبوه حوضه ای آب؛

۳ - ایجاد ساختار علفزارهای کشاورزی که در این صورت، بخشی از زمینهای زراعی به واسطه گیاهان دانه دار چند ساله و بوته ئی، یعنی رستنی هائی که مبنای تغذیه و وسیله طبیعی ارتقاء باروری خاک می باشند، مشغول می گردید. کشاورزی در روسیه بدون دامداری، بدون کود حیوانی قابل تصور نیست، و دامداری نیز بدون وجود مراتع و حوضچه های آب ممکن نیست.

به اتکاء نوارهای جنگلی اقداماتی برای مبارزه با خشکسالی به روش انتقال آبهای سطحی به داخل زمین به عمل آمد. گونه های مختلف نوارهای جنگلی حفاظت از مزارع ایجاد گردید: نوارهای جنگلی دولتی در آبریزها و سواحل رودها، نوارهای حفاظتی خاص دره ها و مسیلهای، حفاظتی های کاشته شده بر روی شنها. علاوه بر نوارهای حفاظتی دولتی، کاشت جنگلهای حفاظت از مزارع تعاونیهای کشاورزی دولتی و غیردولتی لازم بود. احداث ۴۴ هزار و ۲۲۸ دریاچه و سد برنامه ریزی شد. بسیاری از سدهای رودخانه ها نقش نیروگاه کوچک برق آبی برای مزارع اشتراکی ایفاء کردند.

خلاف ادعاهای نویسندگان تبهکار امروزی، هیچ کس متوقف کردن طرح ایجاد نوارهای جنگلی حفاظتی برای مقابله با گردبادهای شدید آسیائی را برنامه ریزی نکرد. کاشت جنگلهای می بایست فقط روان آبهای سطحی و آبهای ناشی از باران را جذب کند و به کمک آنها با بادهای گرم مقابله نماید. هر قطره رطوبت می بایست برای رسیدن به دریا هر چه بیشتر نفوذ کند، برای این امر، هیچ تدبیری بهتر از مهار برف و سدسازی اندیشیده نشده است. ایجاد ۵۰۰۰ کیلومتر نوار جنگلی در چهار آبریز دنپر و دونتس، دونتس و دون، دون و ولگا برنامه ریزی شد. همه اینها واحدهای بوم شناسی در مقیاس جهانی بودند. تا کنون آنها مناطق اصلی غلات کشور را از گزند بادهای هلاکتبار محافظت می کنند. ایجاد نوارهای جنگلی و پهنه های آبی می بایست به تنوع قابل ملاحظه گونه های گیاهی و جانوری منجر گردد. به این ترتیب، محتوای این طرح عبارت بود از حفاظت از محیط زیست و به دست آوردن سطح بالا و پایدار محصول مستقل از تحولات طبیعی. این طرح در عین حال موجب تزئین اراضی و افزایش تنوع زیستی آن گردید. نوارهای جنگلی و تالابها نقش دستگاه تنفسی را ایفاء کردند. نوارهای جنگلی می توانستند منبعی برای چوبهای ساختمانی در آینده باشند.

ولادیمیر چویلیخین نویسنده نامدار نوشت: "جهان در مقابل شکوه و عظمت این طرح انگشت به دهان ماند". فکر اصلی طرح نه فقط قابل پیشبینی بود، حتی بر ساخت و ساز معاصر برای توسعه پایدار بوم شناسی بر مبنای متد شبکه اسکلتی ساماندهی اراضی پیشی گرفت. معمولاً آنها به شکل میدانهای "هسته" (زیستی) و خط ممتد ارتباطی راهرو زیستی بین آنها ترسیم می شدند. در امریکا، افریقا، چین، کانادا این عناصر "طرح ستالینی" ما، معمولاً بدون استناد به آنها اجراء می شود. اگر ما از آن یاد نمی کنیم، اگر ما آن را لگدمال می کنیم، چرا آنها یاد کنند؟

"طرح ستالینی تسخیر طبیعت" نه تنها خودکفائی مطلق خواربار اتحاد شوروی را، حتی تبدیل آن به عظیمترین صادرکننده غلات و محصولات گوشتی از نیمه دوم سالهای ۱۹۶۰ را مد نظر داشت. زیرا، از منظر تصورات ایدئولوژیک آن سالها، سرمایه داری پوسیده و می بایست در نتیجه بحران دهشتناک، نوع نویتی همان رکود بزرگ از هم بپاشد. آنگاه تمام جهان به راه سوسیالیسم قدم خواهد گذاشت. در چنین شرایطی کشاورزی اتحاد شوروی می بایست برای سیر کردن نیمی از ساکنان کره زمین آماده باشد.

سناریوی دیگر توسعه در جنگ ظفرمند به جلو صحنه آمد. مهم نیست که امپریالیستها بمب هسته ئی دارند. جنگنده ها و دفاع هوایی ما به هیچ بمب افکن حامل اینگونه بمبها اجازه نزدیک شدن به مرزهای ما را نمی دهند. ما بر آنها، البته، پیروز خواهیم شد. اما پس از آن، در وهله اول باید شهروندان ساده همان کشورهای متجاوز سابق را تغذیه کنیم.

حذف طرح. خروشچف هر آنچه را که نشان از ستالین داشت، دیوانه وار نابود ساخت. همینطور هم امروز، هر آنچه را که نشان از سوسیالیسم دارد، از صفحه روزگار پاک می کنند. به دستور خروشچف همه کارهای دایر بر ایجاد نوارهای جنگلی جدید متوقف گردید. ۵۷۰ مرکز جنگلهای حفاظتی ایجاد شده در سالهای ۱۹۴۹-۱۹۵۱ تعطیل شد. بریدن درختان نوارهای جنگلی آغاز شد، با این وجود، بقایای آنها در بسیاری از مناطق تا کنون باقی مانده و هنوز هم نقش حفاظتی خود را ایفاء می کنند. برکه ها و حوضچه ها برای پرورش گونه های مختلف ماهی متروکه شدند. امروز هم می توان خرابه های سدهای سابق نیروگاه های برق آبی تعاونیهای کشاورزی و آسیابها را در رودخانه های کوچک دید (سد مدئو "MEDEU" در نزدیکی الماتا پایتخت سابق قزاقستان یکی از همان سدهای مخروبه را به چشم خود دیدیم که کف سد را درختان و بوته های جنگلی پوشانده است. م.)

توأم با ستالینزدائی، نگرش شدیداً منفی نسبت به طرح انجام شده تسخیر طبیعت در دوره ستالین امکان ظهور یافت. این نگرش تا کنون بر ادبیات علمی مسلط است. نظام زمین علفزار کشاورزی مستقر در شالوده طرح تسخیر طبیعت، مورد انتقاد شدید قرار گرفت. به موازات این، ساختار علمی در این باره که جلگه های معاصر هیچ وقت قبلاً پوشیده از جنگل نبوده و امر جنگلکاری در جلگه از پیش محکوم به شکست است، گسترش یافت. امروزه جنگلهای برگریهن مرزهای جنوبی با جنگلهای مرز شمالی خاک سیاه همتراز است. اما در این باره، که جنگلها هر چه بیشتر در جنوب گسترش یافته، کسی تردید ندارد. با این وجود، در علم و کتابهای درسی مفهوم ایجاد جلگه در خاک سیاه مورد تأیید قرار گرفته است.

مباحث مربوط به طبیعت خاک سیاه، به رغم در حد تئوری بودن آن، از اهمیت عملی زیادی برخوردار است. اگر خاک سیاه با مشارکت جنگلها، هر چند کوچک، شکل می گیرد، در این صورت، خصوصیات آن با از بین بردن جنگلها، حتی تا شخم زدن بدتر می شود. بنا بر این، برای احیای باروری آن، احیای جنگل لازم است. نوارهای جنگلی برای حفاظت از اراضی در این حالت نه تنها رطوبت گرمایشی خاک را بهبود می بخشد، حتی به عنصر ضروری موجودیت اراضی دارای خاک سیاه و کود آن بدل می شود. به عکس، اگر خاک سیاه دارای منشاء مرتعی -دشتی می باشد، اگر آن تحت رطوبت شکل گرفته باشد، و سپس با علفزار شور، به طوری که اکنون اثبات شده قلمداد می شود،

در این صورت آبیاری، احداث کانال، زهکشی و کود احیاء لازمه باروری آن است. در حال حاضر، زمانی که خاک سیاه زیادی از این طریق به مالت بدل شده، یادآوری تاریخ پیدایش جنگل در جلگه مفید است. در تاریخ شکلگیری خاک نه فقط زمان حال، حتی آینده نیز نهفته است.

خروشچف توسعه کشاورزی را نه با بهینه سازی خاک، بلکه با شخم زدن تمامی آن، "حتی تا ایوان" مرتبط می دانست. این گونه شخم زدن منجر به فرسایش خاک شد و باعث شکست برنامه احیای زمین های بایر گردید. در اثر کاربست این روش، اتحاد شوروی به صادرکننده غلات تبدیل نگشت. در سال ۱۹۶۳ یک چهارم ذخیره طلای اتحاد شوروی (۶۰۰ تن) برای خرید غلات صرف شد. آن را خروشچفی های "حامی" کشاورزی ویران کردند و با آن زمینه سقوط اتحاد شوروی را فراهم ساختند. مسابقه تسلیحاتی هرگز نمی توانست موجب نابودی اتحاد شوروی بشود. کمر کشور را کمبود خواربار شکست، حتی اگر هم به صورت تصنعی، آنهم نه به دلایل طبیعی.

در روسیه چگونه جنگل زراعتی ایجاد کنیم؟ امروزه اراضی بسیار وسیعی از کشور را بیابانهای دست ساز فراگرفته است. همه این سرزمینهای بی حاصل، روستاهای متروکه، زمینهای لمیزرع، مالتهای خشک شده نیز بیابان مصنوعی هستند. صفت مشخصه بیابانزائی امروزی عبارت از این است که به طور کاملاً غیر عقلانی، حریم جنگلها به بیابان بدل می شود.

با نوزائی "طرح ستالینی" آیا احتمال دارد بر بیابان در حال پیشروی و خطر گرمایش جهانی غلبه کرد؟ آیا احتمال دارد با انتخاب نسبت مطلوب بین زمینهای زراعی، نوارهای جنگلی، مراتع، بخار و برکه ها برای هر مزرعه، هر ملک یک برنامه ملی برای تزئین روسیه تنظیم نمود؟

در زندگی هر خانوار زیبایی دارای اهمیت زیادی می باشد. در هر فعالیت تولیدی اهمیت بزرگی به تبلیغ محصول داده می شود. اما در این کشور بزرگ جهان هیچ نهادی به فکر تزئین آن، در اندیشه ترفیع وجهه آن نیست. جنگلهای روسیه، جایی که همراه با زغال سنگ، معادن فلزات و نفت تاراج و نابود می شود، به وزارت منابع طبیعی واگذار شده است. اما سازماندهی صحیح جنگلداری باید به تولید کشاورزی نزدیک باشد و بر مبنای طراحی شاعرانه تحقق پذیرد. وزارت کشاورزی و جنگلداری، در ارتباط مستمر با چنین مدیریت تحقیقی در تعدادی از کشورها وجود دارد: در فنلاند، المان، اتریش، فرانسه، ایتالیا، لتونی، بلغارستان، در چیلی، نیوزلاند، در جمهوری کوریا. درختکاری به طور فزاینده به بخشی از فعالیت زراعی تبدیل می شود. بریدن درختان نباید از تعداد سالانه درختان در حال رشد بیشتر باشد. همینطور هم در دامداری، کشتار سالانه حیوانات باید با افزایش سالانه آنها متناسب باشد. مناطق جنگلی نوعی از زمین هستند، و بهره برداری از جنگل نیز به معنای استفاده از زمین است. در پشت نام جنگل، مفهوم اجتماعی-تنفسی آن، اغلب مرتبط با محصولات غذایی پاک به لحاظ بوم شناسی نهفته است (قارچها، میوه ای بوته ای، محل شکار).

شاید لازم به یادآوری به خود ما باشد، که در چهارچوب "طرح ستالینی تسخیر طبیعت" چگونه امور جنگلکاری و زمین، مرتع و برکه، استراحت و ماهیگیری، زیبایی روسیه و تبلیغ آن در یک نظام مدیریتی واحد محقق گردید. این عظیمترین برنامه کشاورزی-بوم شناسی همه دورانها بود که به واقعیت پیوست. و آن می توانست طلایه یک دوره جدید رابطه خردمندانه انسان با طبیعت باشد. اما فقط روی گردانی غم انگیز از آرمانهای کشاورزی-اقتصادی ما تحت تأثیر حوادث فاجعه بار اواسط دهه ۶۰ و آتش سوزی جنگلها در سالهای ۱۹۷۲ و ۲۰۱۰، آن را در زیر گرد و خاک مدفون ساخت.

<http://www.sovross.ru/articles/1750/41293>

۱۸ مهر-میزان ۱۳۹۷